

Nr 1

Civilutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 1 i vad avser anslag för budgetåret 1973/74 till statistiska centralbyrån jämte motioner.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1973: 1 bilaga 9 (finansdepartementet s. 13—27) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1973/74 anvisa

1. till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser ett förslagsanslag av 105 081 000 kr.,
2. till Statistiska centralbyrån: Statistisk uppdragsverksamhet ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. till Statistiska centralbyrån: Teknisk uppdragsverksamhet ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionerna 1973:

57 av herr Westberg i Ljusdal m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder för att samordna och förstärka den prognosverksamhet på arbetsmarknadens område, som bedrivs på olika håll och då främst genom statistiska centralbyråns prognosinstitut med syfte att få fram *dels* sådana prognoser för behovet av arbetskraft, som ger en totalbild av arbetsmarknadens behov och anger den väntade fördelningen mellan olika yrkesgrupper, *dels* rullande prognoser som underlag för snabba anpassningsåtgärder inom utbildnings- och omskolningsområdet, när läget förändras,

534 av herr Josefson i Arrie m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att lagen om allmän folk- och bostadsräkning skall omfatta även uppgifter angående önskemål om ändrade bostadsförhållanden,

872 av herrar Ericson i Örebro (s) och Johansson i Jönköping (s) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en utredning av möjligheterna att förbättra arbetsmarknadsprognoserna och att utnyttja dessa för en rullande planering av våra arbetskraftsresurser,

876 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning av statistiska

centralbyråns verksamhet i syfte att uppnå en högre grad av avgiftsfinsansiering av densamma,

956 av herr Olsson i Edane m. fl. (s) vari föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om en översyn av den kontinuerliga arbetslöshetsräkningen så att möjligheter skapas att erhålla en sysselsättningsstatistik.

Uppgifter i anslutning till motionerna m. m.

Frågan om *avgiftsfinsansiering* av statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet behandlades i 1966 års statsverksproposition (prop. 1966: 1 bil. 9 s. 22). I propositionen anförde chefen för finansdepartementet att det enligt hans mening kunde visa sig ändamålsenligt att i större utsträckning låta statistikkonsumenterna svara för kostnaderna för sådan statistik som utarbetas för speciella ändamål och som inte har större allmänt intresse.

Den betalda statistiktjänsten samt övrig statistisk uppdragsverksamhet redovisas numera under SCB:s program Statistisk uppdragsverksamhet. Vidare omfattar programmet Teknisk uppdragsverksamhet avgiftsfinsansierade arbeten såsom planering och genomförande av intervjuundersökningar, maskinell och manuell databehandling och programmering m. m. Anslagen för de båda programmen får i princip inte belastas. De båda programmen redovisade under sistlidna budgetår ett överskott. Civilutskottet behandlade i sitt betänkande 1972: 6 ett motionsvis framfört krav om utredning av SCB:s verksamhet för att nå högre grad av avgiftsfinsansiering av densamma. Mot bakgrund av det ovan nämnda uttalandet avstyrkte utskottet motionen. Riksdagen följde utskottet.

Statistik på arbetsmarknadsområdet publiceras såväl av SCB som arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). De av SCB genomförda arbetskraftsundersökningarna (AKU) avser att belysa sysselsättningsläget för hela befolkningen. Uppgifterna avser sysselsättningsförhållanden under den vecka i vilken den 15:e infaller och inhämtas genom intervjuer med slumpmässigt utvalda personer i åldern 14—74 år med separat publicering för åldersgruppen 16—74 år. Undersökningar utfördes t. o. m. 1969 kvartalsvis (febr., maj, aug., nov.) av SCB i samarbete med AMS. T. o. m. februari 1963 intervjuades vid varje undersökning omkring 6 500 personer och under tiden maj 1963—november 1969 ca 12 000 personer vid varje undersökning. Fr. o. m. januari 1970 utför statistiska centralbyrån en arbetskraftsundersökning varje månad varvid ca 18 000 personer intervjuas per undersökning. Enligt SCB definieras begreppen arbetslösa, ej i arbetskraften och latent arbetssökande på följande sätt:

Arbetslösa omfattar personer som under mätveckan inte var sysselsatta men som var arbetssökande. (Som arbetssökande räknas ej personer vilka exempelvis på grund av skolgång eller värnpliktstjänstgöring sökte arbete för annan tid än mätveckan.) Vidare räknas som arbetslösa sådana personer som a) avvaktade att få återgå till arbete från vilket de permitterats, b) väntade på att inom 30 dagar börja i arbete som de redan erhållit, c) skulle ha sökt arbete om de inte varit tillfälligt sjuka under mätveckan.

Till kategorin ej i arbetskraften räknas personer i åldern 14 år och däröver som under mätveckan inte var sysselsatta eller arbetslösa enligt definitionerna ovan, t. ex. personer som under mätveckan endast arbetade i eget hushåll, gick i skolan (studerade), personer som intagits för anstaltsvård eller var eljest arbetsoförmögna eller personer som av ålders- eller andra skäl lämnat förvärvslivet.

Som latent arbetssökande räknas personer ur kategorin ej i arbetskraften som uppgett att de skulle sökt arbete under mätperioden, om de ansett sig kunna få lämpligt arbete på bostadsorten.

Arbetsmarknadsstatistiken som framställs av AMS infördes i juli 1955. Uppgifterna avser förhållandena första helgfria dagen i den vecka då den 15:e infaller. I princip medtas samtliga på räkningsdagen anmälda arbetslösa som under den vecka som börjar nämnda dag haft kontakt med arbetsförmedlingen och som konstaterats vara arbetslösa räkningsdagen. Vid arbetslöshetsräkningarna inhämtas även uppgifter om vid arbetsförmedlingen anmälda medlemmar av erkänd arbetslöshetskassa, som under räkningsveckan hade korttidsarbete på grund av driftinskränkning vid de företag där de var sysselsatta.

SCB har i anslagsframställningen för budgetåret 1973/74 uppgivit att man bl. a. planerar att utarbeta statistik avseende såväl löne/sysselsättning som andra arbetsmarknadsstatistiska variabler för olika kategorier av arbetstagare inom olika sektorer och näringsgrenar. Vidare har SCB begärt medel för utvärdering av resultaten för att få empiriskt underlag för bedömning av behovet och möjligheterna till förbättring av undersökningarna. Departementschefen har för utvecklingsarbeten inom SCB under delprogrammet arbetsmarknad beräknat medel i syfte att höja kvaliteten på AKU.

Frågan om *arbetsmarknadsprognoser* har förts fram i motioner vid riksdagarna 1970, 1971 och 1972 (SU 1970: 176, CU 1971: 6, CU 1972: 6). Statsutskottet som behandlade 1970 års motioner i ämnet fann en allmän framställning från riksdagens sida inte erforderlig. Såväl 1971 som 1972 anslöt sig civilutskottet till den i motionerna framförda uppfattningen om värdet av arbetskraftsprognoser för hela arbetsmarknaden. Civilutskottet erinrade emellertid om att SCB i yttrande över 1970 års motioner framfört att svårigheter vid uppgörande av prognoserna bl. a. låg i bristen på relevant information. Mot bakgrund härav och vad chefen för inrikesdepartementet (prop. 1970: 1 bil. 13 s. 83—84) anfört — med anledning av förslag om arbetsmarknadsverkets organisa-

tion — om att statistik- och prognosverksamheten inom verket fortlöpande borde övervägas i samråd med konjunkturinstitutet och SCB avstyrkte statsutskottet 1970 års motioner och civilutskottet motionsförslagen år 1971 och 1972. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottsförslagen.

Enligt lagen om *allmän folk- och bostadsräkning* (SFS 1970: 74) skall räkning äga rum det år Konungen bestämmer. Uppgifter om fastigheter samt bostads- och hushållsdata skall lämnas. Enligt lagen (6 §) skall uppgifter lämnas på sätt som bestäms av Konungen. Med stöd av lagen utfärdades kungörelsen (SFS 1970: 75) om folk- och bostadsräkningen (FOB) år 1970 m. m. I kungörelsen anges (11 §) att i fastighetsuppgifter skall anges bl. a. kommun och församling där fastigheten är belägen, fastighetens beteckning, fastighetsägarens namn och adress. Dessutom skall för varje hus på fastigheten bl. a. uppges adressuppgifter, uppgifter om byggnadsår, antal bostadslägenheter i huset samt lägenhetens storlek, huruvida huset är rad- eller kedjehus. Enligt kungörelsen skall även bostads- och hushållsuppgifter (16—23 §§) lämnas.

Kungl. Maj:t uppdrog den 3 mars 1972 åt SCB att göra en allsidig utvärdering av FOB 1970. Särskilt skulle därvid prövas möjligheterna att erhålla motsvarande information på annat sätt än genom totalräkning. SCB redovisade i oktober 1972 arbetsläget och en plan för det fortsatta utredningsarbetet. Kostnaderna för utredningsarbetet anges överslagsmässigt till 1,9 milj. kr. för budgetåret 1973/74. Finansministern har inte — bortsett från cirka 225 000 kr. för administration — beräknat medel för arbetet utan avser att i anslutning till ställningstaganden till utredningsarbetets uppläggning och inriktning föreslå erforderliga överskridanden.

I en till konstitutionsutskottet hänvisad motion till årets riksdag (1973: 240) hemställs bl. a. att en rådgivande grupp skall tillsättas för att följa planeringen av nästa folk- och bostadsräkning. Motionen har ännu ej behandlats av konstitutionsutskottet.

I motionerna 1973: 353, 457, 701 och 713 — vilka samtliga hänvisats till utbildningsutskottet — tas upp frågan om välfärdsforskning. Motionerna har ännu inte behandlats av utbildningsutskottet.

I propositionen 1973: 12 framläggs förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning. Förslaget behandlas i civilutskottets betänkande CU 1973: 2.

Utskottet

I motionen 1973: 876 hemställs om utredning av verksamheten vid statistiska centralbyrån (SCB) för att uppnå en högre grad av *avgiftsfinansiering* av densamma. Förslaget framfördes även i motion vid 1972 års riksdag. Civilutskottet, som behandlade motionen, erinrade i sitt be-

tänkande (CU 1972: 6) om uttalandet i 1966 års statsverksproposition (prop. 1966: 1 bil. 9 s. 22) i vilket anfördes att det kunde visa sig ändamålsenligt att låta statistikkonsumenterna svara för kostnaderna för statistik för speciella ändamål. Vidare erinrade utskottet om den avgiftsfinansiering av SCB:s verksamhet som förekommer under programmen Statistisk uppdragsverksamhet och Teknisk uppdragsverksamhet. Den av utskottet avstyrkta motionen avlogs av riksdagen. Eftersom intet tillkommit som föranleder att utskottet frångår sin tidigare uppfattning i frågan och då avgiftsfinansiering redan förekommer i form av uppdragsverksamhet avstyrker utskottet motionen 1973: 876.

Åtgärder för att förstärka, samordna och förbättra *prognosverksamheten på arbetsmarknadens område* föreslås i motionerna 1973: 57 och 872. I motionerna föreslås även att prognoserna utnyttjas för rullande planering av arbetskraftsresurserna. I den förstnämnda motionen nämns bl. a. de prognoser som SCB gjort för 1968 års utbildningsutrednings (U 68) räkning. Dessa prognoser kommer enligt vad utskottet erfarit att publiceras under våren 1973. I samma motion anförts vidare att prognoserna som sådana aldrig får tas till intäkt för någon styrning från samhället av utbildningsutbud och arbetsmarknadsbehov. SCB har i petita för budgetåret 1973/74 föreslagit att arbetskraftsmodeller för hela arbetsmarknaden liknande dem som utförts för U 68 skall utföras med bl. a. uppgifter från 1970 års folk- och bostadsräkning som underlag. Finansministern har inte beräknat medel för ändamålet.

Enligt utskottets mening bör man avvakta och utvärdera det arbete som gjorts för U 68:s räkning. Dessförinnan bör alltså inte ställning tas till om prognoserna skall utföras med 1970 års folk- och bostadsräknings material som grund. Härav följer att nu ej heller bör bedömas prognosernas omfattning, precisering och periodicitet. I denna fråga vill utskottet slutligen understryka att arbetskraftsprognoser inte i sig bör styra den enskildes önskan om viss — teoretisk eller praktisk — utbildning. Mot bakgrund av vad ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 1973: 57 och 872.

I motionen 1973: 956 hemställs om en översyn av arbetslöshetsräkningen i syfte att erhålla en *sysselsättningsstatistik*. De av SCB utarbetade arbetskraftsundersökningarna (AKU) avser att ge besked om sysselsättningsläget för hela befolkningen. I AKU lämnas även uppgifter om arbetslösa. Fr. o. m. januari månad 1970 utförs undersökningarna varje månad. Ca 18 000 personer intervjuas per undersökning. Den av arbetsmarknadsstyrelsen producerade statistiken omfattar samtliga på räkningsdagen anmälda arbetslösa som haft kontakt med arbetsförmedlingen och som konstaterats vara arbetslösa räkningsdagen. För värdering och analys av AKU begär SCB medel för budgetåret 1973/74. Bl. a. anser SCB det önskvärt att revidera och förbättra bl. a. sysselsättnings-

statistiken. Finansministern föreslår i statsverkspropositionen att medel beräknas för att höja kvaliteten på AKU.

Vidare föreslår SCB att en arbetsmarknadsstatistisk årsbok startas. Därmed skulle ökade möjligheter ges att tillrättalägga och sammanställa arbetsmarknadsstatistik och att underlätta jämförelser mellan olika statistikgrenar. Boken bör kunna ge en samlad, översiktlig aktuell och lättillgänglig information om arbetsmarknaden samt presentera statistikproducenter och statistikgrenar inom området. Finansministern räknar med 100 000 kr. för årsboken.

Den i motionen upptagna frågan om en bättre och mera täckande sysselsättningsstatistik är alltså föremål för uppmärksamhet inom SCB. Med de ställningstaganden som gjorts i årets statsverksproposition torde det bli möjligt att förbättra arbetsmarknadsstatistiken i av motionärerna önskad riktning. varför något riksdagens initiativ i frågan inte är motiverat. Motionsyrkandet avstyrks.

Frågan om att i allmän folk- och bostadsräkning ta in uppgifter om människors *önskemål angående bostäder* tas upp i motionen 1973: 534. Enligt motionärerna skulle personer som önskar förändringar i sina bostadsförhållanden bl. a. tillfrågas om önskad hustyp, bebyggelseyp samt önskan att bo i bostad med äganderätt, bostadsrätt eller hyresrätt.

Den senaste folk- och bostadsräkningen (FOB) utfördes år 1970. Finansministern anförde (prop. 1969: 1 bil. 9 s. 30) att materialet från FOB används för olika ändamål, varvid särskilt borde uppmärksammas räkningens betydelse för planerings- och utredningsverksamheten på regional och kommunal nivå. 1970 års FOB var en totalräkning vid vilken fastighetsuppgifter och bostads- och hushållsuppgifter av registrerbar och mätbar karaktär inhämtades. Räkningen genomfördes i form av postundersökning.

I sammanhanget bör nämnas att SCB — på Kungl. Maj:ts uppdrag — gör en allsidig utvärdering av FOB 1970. Härvid skall särskilt prövas möjligheterna att erhålla önskad information på annat sätt än genom en totalräkning. Utvärderingsarbetet börjades under år 1972. Resultatet av utvärderingsarbetet avser SCB presentera i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1974/75.

Svårigheterna att tillfredsställande formulera en fråga om önskade boendeförhållanden i en totalundersökning utan anlitan av intervjuare är uppenbara. En fråga av den typ som tas upp i motionen torde vara en forskningsuppgift och inte främst ett statistiskt problem. Motionsyrkandet avstyrks.

Anslaget för finansiering av programmet Statistik, register och prognoser har beräknats innefatta medel för beslutad (prop. 1969: 1 bil. 9 SU 7) *allmän företagsräkning* med 4,7 milj. kr. för budgetåret 1973/74. Hitills har 7,6 milj. kr. beräknats för ändamålet. Totalkostnaden för räkningen beräknas uppgå till 13 milj. kr. Utskottet som finner det väl

motiverat att företagsräkningen genomförs behandlar i sitt betänkande CU 1973: 2 Kungl. Maj:ts förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning.

Kungl. Maj:ts förslag i vad de inte särskilt behandlats ovan har inte gett utskottet anledning till erinran. Förslagen tillstyrks.

Utskottet hemställer

1. beträffande utredning om avgiftsfinansiering att riksdagen avslår motionen 1973: 876,
2. beträffande prognosverksamheten på arbetsmarknadens område att riksdagen avslår motionerna 1973: 57 och 872,
3. beträffande sysselsättningsstatistik att riksdagen avslår motionen 1973: 956,
4. beträffande kartläggning av bostadsönskemålen att riksdagen avslår motionen 1973: 534,
5. att riksdagen till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 105 081 000 kr.,
6. att riksdagen för budgetåret 1973/74
 - a. till *Statistiska centralbyrån: Statistisk uppdragsverksamhet* anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b. till *Statistiska centralbyrån: Teknisk uppdragsverksamhet* anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Stockholm den 20 februari 1973

På civilutskottets vägnar

ERIK GREBÄCK

Närvarande: herrar Grebäck (c), Bergman (s), Almgren (s), Tobé (fp), Kristiansson i Örkelljunga (s), fröken Ljungberg (m), herrar Petersson i Nybro (s), Lindkvist (s), Henrikson (s), fru Olsson i Hölö (c), herrar Högström (s), Wennerfors¹ (m), Claeson (vpk), Åkerfeldt (c) och Annerås (fp).

¹betr. p. 4—6

Reservationer

1. beträffande *utredning om avgiftsfinansiering* av fröken Ljungberg (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "I motionen" och på s. 5 slutar med "motionen 1973: 876" bort ha följande lydelse:

Frågan om utredning av SCB:s verksamhet för att uppnå högre grad av *avgiftsfinansiering* tas upp i motionen 1973: 876. Motionärerna ifrågasätter om utgiftsexpansionen inom statistikområdet motsvarar en ökning av det faktiska behovet av statistik. I likhet med motionärerna finner utskottet det angeläget att möjligheterna till en ökad kommersialisering av SCB:s verksamhet undersöks. Motionen tillstyrks.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande utredning om avgiftsfinansiering att riksdagen bifaller motionen 1973: 876,

2. beträffande *anslag till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* av fröken Ljungberg (m) och herr Wennerfors (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Anslaget för" och på s. 7 slutar med "allmänna företagsräkning" bort ersättas med text av följande lydelse:

Finansministern beräknar i årets statsverksproposition att totalkostnaden för 1972 års allmänna företagsräkning kommer att uppgå till 13 milj. kr. Av dessa medel har t. o. m. innevarande budgetår beviljats 7,6 milj. kr. För budgetåret 1973/74 beräknas 4,7 milj. kr.

I motioner till 1971 och 1972 års riksdagar har föreslagits att medel för räkningen inte borde beräknas. De av civilutskottet avstyrkta (CU 1971: 6, CU 1972: 6) motionerna har emellertid avslagits av riksdagen. I reservation till civilutskottets betänkande vid 1972 års riksdags behandling av frågan anförde moderata samlingspartiets representanter i utskottet att det i det då rådande statsfinansiella läget var väl motiverat att uppskjuta räkningen. I sitt betänkande CU 1973: 2 behandlar utskottet propositionen 1973: 12 med förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning. I propositionen anförts bl. a. att det är osäkert om det i framtiden kommer att finnas behov av företagsräkningar av det slag det här gäller. Osäkerheten hänger samman med utvecklingen inom datatekniken m. m. Mot bakgrund även av rådande osäkerhet bör 1972 års allmänna företagsräkning över huvud taget inte utföras. I enlighet härmed bör anslaget till SCB:s Statistik, register och prognoser räknas ned med 4,7 milj. kr. för budgetåret 1973/74.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 100 381 000 kr.,

Nr 2

Civilutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 12 med förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning jämte motion.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1973: 12 föreslagit riksdagen att anta inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning.

I propositionen läggs fram förslag till bestämmelser för företagsräkningen. I de föreslagna bestämmelserna anges bl. a. vilka som skall vara uppgiftsskyldiga för företagsräkningen, uppgiftsskyldighetens omfattning och på vilket sätt uppgifterna skall lämnas.

Motionen

I motionen 1973: 1583 av herrar Brundin (m) och Magnusson i Borås (m) hemställs

1. att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts proposition 1973: 12 med förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning,
2. att riksdagen uttalar att 1972 års företagsräkning inte får komma till stånd.

Tidigare företagsräkningar i Sverige m. m.

Den första allmänna företagsräkningen avsåg år 1931 och omfattade i princip alla privata och offentliga företag i alla näringsgrenar utom jordbruk och därmed förenat skogsbruk. Räkningen innehöll uppgifter per verksamhetsställe om antal anställda, omsättning, motorfordon och bränsleförbrukning. En andra företagsräkning planerades att genomföras år 1941 men kom aldrig till utförande.

Den andra allmänna företagsräkningen kom inte att genomföras förrän år 1951. Denna omfattade all rörelsedrivande verksamhet med vissa undantag. Uppgifter som inhämtades för varje verksamhetsställe gällde främst omsättning, antalet sysselsatta vid olika tidpunkter under åren 1950 och 1951, utbetalade löner samt lagrets värde vid utgången av år 1950.

Förutom de båda allmänna företagsräkningarna har två partiella räkningar genomförts, nämligen en handelsräkning år 1963 och en sågverksinventering år 1965. Enligt statsmakternas beslut (prop. 1969: 1 bil. 9 s. 34, SU 7) skall en allmän företagsräkning avseende år 1972 genomföras.

Totalkostnaden för räkningen beräknas uppgå till 13 milj. kr. av vilka 7,6 milj. kr. hittills beviljats. Utskottet föreslår i sitt betänkande CU 1973: 1 — i samband med behandling av anslag till statistiska centralbyrån (SCB) — att riksdagen för budgetåret 1973/74 beräknar 4,7 milj. kr. för företagsräkningen.

Utskottet

Det primära syftet med företagsräkningen är — enligt finansministern — att belysa nuläget beträffande näringslivets struktur i olika avseenden och dess lokalisering. Genom räkningen får man ett underlagsmaterial av stort värde vid det planeringsarbete som bedrivs av myndigheter och företag. Dessutom kommer det insamlade materialet att kunna utnyttjas vid internationella jämförelser.

Uppgiftsskyldigheten bör enligt finansministerns förslag bestämmas i lag av icke permanent karaktär bl. a. mot bakgrunden av att någon ytterligare företagsräkning inte planeras att genomföras inom den närmaste tioårsperioden samt att osäkerhet råder om ett framtida behov av företagsräkningar av det slag det här gäller. Osäkerheten uppges hänga samman med utvecklingen inom datatekniken m. m. Det framlagda lagförslaget framgår av bilaga till detta betänkande.

I enlighet med hittills gällande princip anser finansministern att ersättning inte bör utgå för de kostnader som uppgiftslämnarna vidkänns på grund av företagsräkningen.

I motionen 1973: 1583 föreslås att riksdagen avslår förslaget till lag om 1972 års allmänna företagsräkning. Motionärerna anför att företagens uppgiftsskyldighet redan är betungande. Vidare ifrågasätts behovet av en allmän företagsräkning bl. a. mot bakgrund av finansministerns ovan refererade uttalande om utvecklingen inom datatekniken.

Vad i propositionen anförts om vikten av att företagsräkningen kommer till stånd finner sig utskottet kunna godta. Det är av stor vikt att aktuella data om näringslivets struktur erhålls inte minst mot bakgrund av att drygt 20 år förflutit sedan den senaste allmänna företagsräkningen gjordes. Det framlagda lagförslaget synes väl ägnat att tillgodose det av finansministern anförda och av utskottet godtagna syftet med företagsräkningen. Yrkandet i motionen om avslag på lagförslaget avstyrks.

I motionen föreslås vidare ett riksdagens uttalande att 1972 års företagsräkning inte får komma till stånd. Utskottet har under åren 1971 och 1972 behandlat motioner i vilka föreslagits att medel för en allmän företagsräkning inte bör beräknas (CU 1971: 6 och CU 1972: 6). Varken vid 1971 års eller 1972 års behandling fann utskottet det motiverat att statsmakternas tidigare beslut om en allmän företagsräkning (prop. 1969: 1 bil. 9 s. 34, SU 7) inte fullföljdes. Riksdagen har båda gångerna följt utskottet. I sitt betänkande CU 1973: 1 har utskottet behandlat frågan om

medel för budgetåret 1973/74 för en allmän företagsräkning. Utskottet fann inte skäl frångå tidigare ställningstaganden i frågan. Med hänvisning härtill avstyrks det i motionen 1973: 1583 föreslagna uttalandet av riksdagen om att företagsräkningen inte får komma till stånd.

Utskottet hemställer

att riksdagen

- a. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1973: 1583, yrkandet 1, antar vid propositionen och vid detta betänkande fogat förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning,
- b. avslår motionen 1973: 1583, yrkandet 2.

Stockholm den 20 februari 1973

På civilutskottets vägnar

ERIK GREBÄCK

Närvarande: herrar Grebäck (c), Bergman (s), Almgren (s), Tobé (fp), Kristiansson i Örkellunga (s), fröken Ljungberg (m), herrar Petersson i Nybro (s), Lindkvist (s), Henrikson (s), fru Olsson i Hölö (c), herrar Högström (s), Wennerfors (m), Claeson (vpk), Åkerfeldt (c) och Annerås (fp).

Reservation

av fröken Ljungberg (m) och herr Wennerfors (m) som — under förutsättning av bifall till den vid utskottets betänkande CU 1973: 1 fogade reservationen 2 — anser att

dels den del i utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Vad i" och på s. 11 slutar med "till stånd" bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet behandlar i sitt betänkande 1973: 1 anslag till SCB för nästa budgetår. I reservation 2 till betänkandet anförs att äskade medel för företagsräkningen — 4,7 milj. kr. — inte borde utgå och att räkningen inte bör genomföras.

Enligt propositionen föreslås 1972 års allmänna företagsräkning utföras i form av en postenkät och komma att omfatta nära nog samtliga rörelseidkare, aktiebolag och ekonomiska föreningar. Företagsräkningen företer alltså till sin uppläggnings stora likheter med 1970 års folk- och bostadsräkning (FOB). Med tanke på FOB:s ytterst negativa mottagande och mot bakgrund av den utvärdering av FOB som pågår inom SCB — med sikte på presentation i SCB:s *petita* 1974/75 — finns det goda skäl att avslå förslaget till lag om 1972 års allmänna företagsräkning. Motionsyrkandena tillstyrks.

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motionen 1973: 1583

- a. avslår Kungl. Maj:ts proposition 1973: 12 med förslag till lag om 1972 års allmänna företagsräkning,
- b. uttalar att 1972 års företagsräkning inte bör komma till stånd.

*Bilaga***Förslag till****Lag om 1972 års allmänna företagsräkning**

Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag

Härigenom förordnas som följer.

1 § Skyldighet att till statistiska centralbyrån lämna uppgifter för 1972 års allmänna företagsräkning åligger

1. aktiebolag och ekonomisk förening,
2. den som drivit rörelse under år 1972 eller någon del därav,
3. teknisk och ekonomisk branschorganisation samt arbetsgivare- och arbetstagarorganisation, allt under förutsättning att organisationen under år 1972 eller någon del därav sysselsatt anställd arbetskraft,
4. statlig myndighet,
5. borgerlig kommun samt Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet eller annat organ för samverkan mellan borgerliga kommuner, samt
6. allmänna pensionsfonden, allmän försäkringskassa, erkänd arbetslöshetskassa och annan allmän inrättning som är underställd statlig myndighet.

2 § Den som är uppgiftsskyldig enligt 1 § skall på anmodan av statistiska centralbyrån lämna uppgifter om sin verksamhet under kalenderåret 1972. Om räkenskapsåret icke sammanfaller med detta kalenderår, föreligger uppgiftsskyldighet även för det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1973. Statlig myndighet är skyldig att lämna uppgifter rörande budgetåret 1972/73.

Uppgiftsskyldigheten omfattar

1. namn, adress, registrerings- eller personnummer och liknande identifieringsuppgifter,
2. den juridiska form i vilken verksamheten bedrivits samt ägandeförhållanden,
3. verksamhetsarter (branscher),
4. den tid, varunder verksamheten bedrivits, samt, om verksamheten bedrivits endast under en del av år 1972, anledningen härtill,
5. tidsperiod för ekonomisk redovisning,
6. intäkter och kostnader med uppdelning på olika intäkt- och kostnadsslag,
7. balansomslutning samt värde på tillgångar och skulder, samt
8. antalet sysselsatta och deras åldersfördelning samt antalet arbetstimmar.

Har verksamheten bedrivits på flera verksamhetsställen, skall särskilda uppgifter lämnas om varje verksamhetsställe.

3 § Uppgifter enligt 2 § skall lämnas på blankett enligt formulär, som fastställs av statistiska centralbyrån. De uppgiftsskyldiga anmodas lämna uppgifterna genom att blankett tillställs dem av centralbyrån.

4 § Uppgift skall tillställas statistiska centralbyrån senast den dag efter den 30 april 1973 som centralbyrån bestämmer, dock tidigast en månad efter anmodan.

5 § Har uppgiftsskyldig icke lämnat erforderliga uppgifter inom föreskriven tid kan statistiska centralbyrån anmana den försumlige att fullgöra sin skyldighet.

Om anmaningen icke efterkommes, kan länsstyrelsen på centralbyråns begäran vid vite förelägga den uppgiftsskyldige att fullgöra sin skyldighet. Försuttet vite utdömes av länsstyrelsen.

Talan mot länsstyrelsens beslut enligt denna lag föres hos kammarrätt genom besvär.

6 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift dömes, om ej ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken, till böter, högst femhundra kronor. Åtal får väckas endast efter anmälan av statistiska centralbyrån.

7 § Den som hos statistiska centralbyrån eller annan myndighet tagit befattning med uppgift, som avses i denna lag, får ej obehörigen yppa dess innehåll. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter häremot dömes till böter eller fängelse i högst ett år. Allmänt åtal får väckas endast om målsägande anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.